

بەلگەيەك تەمەنى 23 سالىە

بەياننامەى دامەزراندنو

نامانجەكانى

يەكيتى رۇژنامە نووسانى كوردستان

نەوزاد عەلى ئەحمەد- سويد

Nawzad.ali@hotmail.com

بۇ ئەرشىفكردىنى مېژووى نەتەوۋەكەمان و ساغكردەنەوۋى كى يەكەمىن جار كارى بۇ دامەزراندنو راگەياندىنى رىكخراوئىكى پىشەيى بۇ رۇژنامە نووسانى كوردستان كر دووۋە وا ئەم دۇكۆمىنتە دەخمە روو كە تەمەنى 23 سالىە ، دۇكۆمىنتەكە برىتئىيە لە نامىلكە يەكى شەش لاپەرەيى كە بەياننامەى دامەزراندنى يەكيتى رۇژنامە نووسانى كوردستان و نامانجەكانى رىكخراوى ناوبراوى لە خۆۋە گرتوۋە ، ئەم بەلگە يە يەش وەك ھەزاران بەلگەى بى بەلگە نەوۋىست لاپەرەكانى مېژووى نەتەوۋەكەمان دەولەمەند دەكەن بە تايبەتئىش بۇ بوارى كارى پىشەيى رۇژنامە نووسان كە لە ژيانى خەباتى نەئىنى و پىشەمەرگايەتئىدا دەستپىشخەريان بۇ كر دووۋە .

بە گوئىرەى زانىارى من نامىلكەى ناوبراۋ لە يەكك لە چاپخانەكانى ئەوساى يەكيتى نىشتمانىى كوردستان لە شاخ لە سالى 1984 چاپكراۋەو رىكخراوى ناوبراۋئىش بە ھاوكارى رۇژنامە نووسانى پىشەمەرگەو چەند رۇژنامە نووسىك لە ناوۋەوۋى شارەكاندا دامەزراۋە .

من تەواۋى نامىلكەى ناوبراۋم جارىكيتىر دەقاۋدەق نووسىۋەتەۋە ، تەنيا لە چەند شوئىنئىكى كەم لە بارى رىنوۋوسدا دەستكارىم كر دووۋە بە تايبەتئىش ئەۋان وشەى (بوون) يان بە يەك (و) تايپ كر دبوو ، ئەگەرنا ھەست دەكەم لە چەندان شوئىن دا وشەى نادرووستو دەستەۋاژەى بى ھىز بەكارھىنراون ، ھەرۋەھا گرنگان بە خالبەندى نەداۋەو بە گوئىرەى پئوىست نىشانەكانى خالبەندىم داناۋە ، ھىچ لىكدانەۋەيەك بۇ نامىلكەى ناوبراۋ نانوۋسم ، چونكە خەرىكى كۆكردەنەۋەى زانىارى زياترم سەبارەت بە رىكخراوى ناوبراۋم بە مەبەستى كۆكردەنەۋەى تەواۋى بەلگەكان لە كتئىبىكى سەربەخۇدا ، جا لىرەۋە روۋى بانگەۋاز لە ھەر كەسىك دەكەم كە زانىارىان سەبارەت بە يەكيتى رۇژنامە نووسانى كوردستان لە شاخ ھەيە با بلاۋى بکەنەۋە ياخود بۇ ئىمايلەكەم بنئىرن سوپاسيان دەكەم .

دەقى بەلگە نامەكە؛

بەياننامەى دامەزراندنى يەكيتى رۇژنامە نووسانى كوردستان 1984

=====

رۇژنامە نووسە ئازادىخۋازەكانى كوردستان

رۇژنامە وەك چەكئىكى فىكرى و ئايدىۋولۋى دوژمنانى ئاشكرائى گەل رىسۋا دەكات و پەردە لە روۋى شاراۋەكانيان ھەل دەمالئى . دەبئى سەنگەرى خۇى لە پىشەۋەى كاروانى خەبات دابگرئى . ھەرۋەك چۇن

ھەموو سوپايەك بەبى چەك ناتوانى شەپ بىكات. بە ھەمان رەنگ شۆپش لە گۆرەپانى فېكرى و ئايديۇلۇژيەو ناتوانى بەبى چەكى رۇژنامە ئەرکەكانى خۆى رابپەرپىنى، پىداويستە قورسەكانى قۇناغى خەباتى نىشتىمانى رىزگارى گەلى كوردمان لە ھەموو بواريكدا، شان بەشانى ئەرکە سىياسى و ئابوورى و كۆمەلايەتى و فەرھەنگىەكان ئەركى گرتنە باوھشى رۇژنامەگەرپىتى كوردى بە گەرمى دىننيتە پىشەوھو لەو روانگەوھ كە ئامرازيكى گرتنە بۇ ھوشيار كورنەوھو ھاندان و ئامادەكردن. بۇ ئەوھى لە ئاستى ئەو ئەرکە پىرۇژەدا بىت. بەجى گەياندى ئەم داخووزىيە نىشتىمانىيە سەلارو مرۇف پەرورەيە پىويستى بە فېكرىكى ئاشكراو تەكنىكىكى رۇژنامەگەرپىتى و لە باوھش گرتنى دەستكەوئە تەكنىكى و زانستىەكانى مەيدانى چاپخانەو بەرپوھەبردن و نوسىن و قەلەمى رەنگىن و دابەشكردن ھەيە.

رۇژنامە نووسە تىكۆشەرەكان

سەرەپاي دەست پىچ كورنى ميژووى رۇژنامە نووسى كوردى لە دوورى ولاتەوھ. كەچى لەگەل ئەوھشدا دلسۆزى كوردستان و مەسەلەى گەلى كوردبووھو لەگەل واقىعى كوردستان تىكەل بووھو جوامىرانە داكۆكى لە گەلى كوردو مەسەلە بىنەپەتى و گىروگرفت و ژانەكانى كوردوھ.

دىارە لە داىك بوونى رۇژنامەگەرپىتى كوردى بۇ دەرچوونى رۇژنامەى كوردستان. بۇ رۇژى 22 ى گولانى 1898 ى زايىنى دەگەرپتەوھ. كە لە سەردەستى (مقداد مدحت بدرخان) ى نەمر ھاتۆتە دنيا و نىشانەيەكى دىارى رابپەرپىنى راستەقىنەى گەلى كوردو سەرەتاي كاروانى تىكۆشانى سەرەفرازى بووھ كە تىيدا رۇژنامەى كوردى لە ناو جەرگەى سەنگەرى مەسەلەكانى گەلى كوردو داواكارىەكانى لە ئازادى و رىزگار بوون لە چەوساندنەوھ. ھەتا ئەو كاتەى رۇژنامەكە بووھتە بەشپىكى گرتنى ئەو مەسەلەيەو لە دەرچوونى ئاشكراو نەپىنىدا لە سەرى بەردەوام بووھ. جا ئەوھى لىرەدا جىگاي داخە ھۆيەكانى پاشكەوتووى رۇژنامەگەرپىتى كوردى ھەتا ئىستاش ھەرماوھو سەرەپاي تىپەرپوونى نىزىكەى سەدەيەك بەسەر لە داىك بوونى ئەگەر نەلپىن گىروگرفتەكان زۆرترو ئالۆزتر بووھ ئەوھ كەمتر نەبووھ. جا ئەگەرچى چەوسىنەرانى گەلى كورد ناوھ ھەندى رۇژنامەو گۆفارى رەنگ زەردىان دەر كوردوھ بۇ حەزى تاكتىكى ئامانجدارى تايبەتى خۆيان بۇ بەرەبەست كورنى ھەستانەوھو گەشە كورنى ھەستى نەتەوايەتى و نىشتىمانى لە كوردستاندا.

بەلام رۇژنامەى شۆپش. رۇژنامەى وشەى شەپكەرى تىكەلاو بە گوللەى چاونەترس رۇژنامەى پىشمەرگە خۆى لەخۆيدا داھىنانى جۆرە دەستورىكى رۇژنامەى نوچ بووھ كە تىيدا شىوازيكى تىكۆشەرەنەى تازە دووپات كراوھتەوھو سەرەپاي تواناى كەم و بارودۆخى ناھەموارو گەيانراوھتە فراوانترىن كۆمەلانى خەلك و دەنگو رەنگى شۆپشى بە گوئى ھەموو گوندو شارىك گەياندووھو بەم رەنگەش بە سەر رۆتىنى بەرپوھەبردن و مامەلەى بىرۆكراتىيانەى مەيدانى رۇژنامەگەرپىتى زال بووھو جەماوەرپىكى بەرفراوانى لە رۆلەكانى كوردستاندا بە ئامانجەكانى جولانەوھى نىشتىمانى رىزگارى گەلى كورد بەستووھو گىانى ھوشيارى كۆمەلايەتى و نىشتىمانى و نەتەوايەتى لە ناو گەلى توپژە جىاجىياكان ژياندوتەوھو بە راستى بووھتە چەكىكى گرتنى دەستى گەلى كوردو ئامرازى خەباتگىرانەى توندو تۆل بووھ لە رووى پەيوەندى بە جەماوەرە.

رۇژنامە نووسە پىشكەوتن خوازەكان..

با لە پىناوى ژياندەوھى سەرەفرازيەكانى رۇژنامەى كوردى بە شىوہيەكى خەباتگىرانەى ئەوتۆ خەبات بکەين كە لەگەل گۆرانكارىەكانى قۇناغو گەشە كورنى شىوازيەكانى تىكۆشان بگونجىت و وەك

رۆشنېرىكى نىشىمان پەرورى باومې لە بن نەھاتوو بە مەسەلەى گەل و عەدالەتى . داكۆكى لە داخووزى يەكانى گەلەكەمان بکەين و بۆ گەشەپيدانى داھاتووى رۆژنامەگەرئىتى كوردى تەقەلاش بدەين . بە جۆرىك كە پشت قايم بىت بە دىراسەکردنى ئەو ھۆيە پىئويستيانەى كە بەردەوامى و سەرکەوتنى ئەم گەشەکردن و گەيشتنە ئەوپەرى قۇناغ دابىن بکات كە لەپىشەوہ ئامادەکردنى وەسىلە ماددى و ياسايىيەكانى پاراستنى مېشكى بەرھەم ھىنەر و دابىنکردنى زۆرتىن وەسىلەى بەردەستە بۆ وەرگرتنى بەرھەمى زياتر . ئەم گەشەکردنە ھەروا لە خۆرايى يەوہ و بە شىوہ يەكى عەفەوى نابىت . بەلكو لە رىگاي رىكخستنى و سەرپەرشتى بەردەوام دەبى . بۆيە پىئويست وا دەكات رۆژنامەنووس ئەو مرۇقە داھىنەرە بخرىتە ئەو شويئەوہ كە ھاوشانە لەگەل تواناكانى لە ناو جەماوہردا دانان بە ھەول و تەقەلاو دەستى رەنگىنى لە لاىەك و خۆشى رۆژنامەنووس لە لاىەكى ترەوہ دەبى بزانى كە بەرھەمى ئەو ھەموو بىنەو بەردەيە زوفى بابەتى و مېژوووى و كۆمەلايەتى رەخساندووہ . دەبا ھەموو پىكەوہ كاربەين بۆ دەر بازکردنى رۆژنامەى كوردى لە زەلكاوى بازگانى كردن بە تواناى رەنگىنى رۆژنامەنووسى و بەرزکردنەوہى ئاستى رۆژنامەنووس بۆ ھاوشانى ئەو تىكۆشەرانەى لە پىناوى مافەكانى گەلەكەيان خەبات دەكەن .

رۆژنامەنووسان .. ھە لگرانى ئەمانەتى وشەى مولتەزىم

ئەگەر ھىواى رۆلەكانى كوردستان لە ھەبوونى رۆژنامەيەكى كوردى سەرپەخۆى پىشكەوتوو ئاواتىكى رەوا و داواكراو بىت . ئەوا ئىمە بەوپەرى دىسۆزى يەوہ بۆ جى بەجى بوونى ئەم داخووزى يە بەنرخ و پىرۆزەو لە پىناوى درىژەپيدانى رۆژنامەگەرئىتى كوردى خەباتگىر بۆ جى بەجىکردنى ئەركى ئىجابى يانەى سەرشانى و لەپىناوى ھىمنى ولات و پىشكەوتنى و ھەبوونى پەيوەندى يەكى راست و رەوانى نىوان ھەموو ھىزە نىشىمانى و پىشكەوتن خوازەكاندا . بەو رەنگەى كە رۆژنامە رۆلىكى گرىنگ لەم مەيدانەدا دەبىنى .

بىرارى لە داىك بوونى (يەكئىتى رۆژنامەنووسانى كوردستان) ماندا . بۆ ئەوہى ئەم يەكئىتى يە گۆرەپانىكى ئازاد بى . بە پاكى و ئەمانەتەوہ بەو پەرى كۆششى داھىنەرەنەوہ . بە وزەيەكى لە بن نەھاتووہ لە خزمەت گەياندن بە جەماوہرى زەحمەتكىشان لە كرىكارو جوتيارو رۆشنىرە شۆرشگىرەكان لە دژى چەوسىنەر و داگىرەرو ئازادى خنكىنەرەكان . و لە دژى نمونەى ئوپورتونىستى كتو پروكاتى بودەلە و مشەخۆر كە لەمەيدانى رۆژنامەنووسىدا مومارەسەى ھەل خەلەتاندنى فىكرى و شىواندى دەكەن و پوخلەواتى نانىشىمانى دەخاتە ئەستۆى رۆژنامەگەرئىتى كوردى و بىروپاى خويئەدواران دەشىوئىن و ورەيان پى بەردەدات .

ھەموو رۆژنامەنوسەكانى كوردستان چاك ئەوہ دەزانن . دروست كردنى رىكخراوہ پىشەيىيەكان وەنەبىت بە شىوہ يەكى دىموكراتى بووبىت و ھەموو مەرجىكى ئازادى و ھاوسانى تىدا بووبىت . بەلكو ھەمىشە دەستى تىوہردراوہ و دەستەمۆكراوہ و نامرازى كۆكردنەوہى ژمارەيەك كەسانى جاش و ئوپورتونىستى ئەوتۆ بووہ كە جى ي پرواى دەسەلاتى رەسمى دەولەت بوونە لە رژىمە يەك بە دواى يەكەكان و بە زۆردارەكى مۆركى دىموكراتىيان بەسەردا دراوہ و ئىتر لەبەر ئەمە رۆژنامەنووسە شەپەمەندەكانى كوردستان بەھۆى رووبەر و بوونەوہى مومارەسەى ناشەرى دەزگاكانى دەولەت لەم بوارەوہ تووشى گەلى چەوساندنەوہ و داپلۆسىن و گرتن و راوہ دوونان ھاتوون .

خوشكان .. برايان

لە لای ھەموومان ئاشکرایە گەلی شاسواری تیکۆشەرو خۆراگر بە ئەرکی دەست پێکردنی میژووی
رۆژنامەنووسی کوردی راپەرپوون و لەم رۆژە پیرۆزو خۆشەویستەدا بۆ ئەوەی لە داستانە گەورەکانی
خەباتی ئەوانو بەرەنگاربوونەو دەستەتێرۆو کوشتنی و داپلۆسینی و زیندان دەرس وەرگرین
کە ھەموو ئەو راگەیاننە نەیتوانیوە کۆسپ بخاتە نیوان ئەوانو نیوان درێژەپێدانی خەبات بە جۆریک
کە گیان لەسەر دەستان بوون لە پیناوی نیشتمان و گەلەکەیاندا.

داخواری

رۆلەکانی کوردستان لە پێشوازی کردنی ئەم ریگایە پێوستیتان بە کەسیکە کە ریگایان بۆ رووناک
بکاتەووە بە وشەیی مولتەزیمی ئامانجدارو بە توانا گۆش بکری لەسەر خۆراگرتن و بەرزکردنەو دەستی
مەعنەوی یاتی خەبات کردن و زۆرتەر بەستەنەو دەیان بە مەسەلەکانی گەلەکەیان لە رزگاری و سەربەخۆیی دا.
ئازادیش ھەمیشە لە گەشەنەو دەایە ھەر کە پیاو لە پیناوی دا خەبات دەکات.
سەری ریزو نوازش بۆ ئەو رابەرە مەزنو شەھیدانەیی کە گیانیاں پێشکەش بەم ریگایە کردووە.
سلاوی وەفاداری و ئەوپەری ریز .. بۆ گیانی پاک (مقداد مدحت بدرخان) و پیرەمێردو حوزنی موکریانی و
گیوی موکریانی. نافع یونس. جمال حیدری..... شەھید جەعفەر... شەھیدان ئارامو جەمیل رەنجبەر و
بورھان مستەفا قەرەداغی و مامۆستا مەحمودو ئەوانی تر....

22 ی گولانی 1984

دەستەیی دامەزرێنەری یەکییتی

رۆژنامەنووسانی کوردستان

ئامانجەکانی یەکییتی رۆژنامەنووسانی کوردستان

=====

1. ناو؛ یەکییتی رۆژنامەنووسانی کوردستان
2. ی.ر.ک؛ ریکخستنیکی پێشەیی ئازادو سەربەخۆیە ھەموو رۆژنامەنووسیکی نیشتمانپەرورەو
پێشکەوتن خواز لە کوردستاندا ئەوانەیی رۆژنامەنووسیان کردووە پێشەیی خۆیان بۆ خزمەت کردنی گەلو
نیشتمانەکەیان ھەموو مافیکی بەشداری کردنیان تێدا ھەبە بەبێ گۆی دانە رای سیاسی و بیروباوەری
فیکری.

- 2- كاركردن بۇ بەرز كوردنە دەستە ئاستى رۇژنامە گەريە تى كوردى لە رووى روخسارو ناوەرپۆكەو كە لە ئاستى ھونەرى رۇژنامە نووسى ولاتە پيشكە وتوو دەكاندا بېتو كاركردن بۇ دامەز راندنى چاپخانە نوي و دروست كوردنى دەزگاي بلاو كوردنە و دەبەش كوردن مەشق پيكردى كادرە چاپ مەنە شەرەزاكان.
- 3- كۆشش كوردن بۇ دەرچواندى رۇژنامە و گۇقارنى سياسى و كۆمەلەيە تى و فەرھەنگى و ھەموو جۆرە رۇژنامە يەكى تايبەت و رۇژنامە گەريە تى كوردى شويئىكى شايستە و ديارى رەواى خۇى لە ناو رۇژنامە گەريە تى ناوچەيى و جىھانىدا ھەبى و گەياندى دەنگى گەلى كورد بى بۇ ھەموو دنياى ئاودان و پەيامنيزە ھەميشە يى و كاتىھەكان بۇ دەولەت و كۆنگرە گرنگەكان بئيرى.
- 4- كۆشش كوردن لە پيناوى دامەز راندنى ئاژانسى دەنگوباسى كوردستان دواى ئامادە كوردنى كادرى پيويست و بە توانا و دەزگاي ھونەرى و ئاميرەكان.
- 5- بەشيكى تايبەت بە راگەياندى لە كۆليژى ئەدەبىياتى زانكۆكانى كوردستان بكرىتەو دواى ئامادە كوردنى كادرى پيويست و فراوان كوردنى وەرگرتنى ئەو خويئىكارە كوردانەى ئارەزووى خويئىدىنى رۇژنامە گەريە تى يان ھەيە لە ناو دەو و لە دەرەو و ولات.
- 6- يارمە تى دانى ئەندامەكانى يەكيتى بە پىي پيويست و تواناى دارايى و كۆشش كوردن بۇ دۆزىنەو دى كار بۇ ئەوانەى بى كارن.
- 7- پتەو كوردنى گيانى براىە تى راستە قىنە لە نيوان ھەموو ھاوولائىيان بەبى گوي دانە بىروراي جياجياو ريزگرتن لە مافە فەرھەنگى و كۆمەلەيە تى ھەكانيان.
- 8- وەستان دۆى چەوسانەو دەست بەسەرگرتن و خەباتى بى وچان دۆى ئىمپرياليزم و كۆنە پەرىستى و پالپشتى كوردنى بزوتنەو رزگارخوازە نىشتەمانىھەكان بە شيوە يەكى گشتى لە پيناوى ئاشتى لە جىھان داو بلاو كوردنەو دى عەدالەت و ئازادى و پيشكەوتن.
- 9- ريزگرتنى راستى وەك شىئىكى رەزا كە دەبى ھەموو كەسيك بىزانى و رىئەدانى ھىچ ھەوالىكو قەدەغە كوردنى دەست تى و ھەردانى بەلگە نامەو چاك كوردنەو دى ھەوالىكى بلاو كوردنەو كە پاشان ناراستىھەكى دەردەكەوئى.
- 10- بلاو كوردنەو دى ئەو ھەوالانەى كە تەنيا سەرچاوەكانيان دەزانرى و فرىئەدانى ھىچ بەشيكى و قەدەغە كوردنى دەست و ھەردانە بەلگە نامەكان و چاك كوردنەو دى ئەو ھەوالەى كە بە ھەلەبى بلاو كراو تەو.
- 11- دوور كەوتنەو لە دروست كوردنى ھەوال و خولقاندنى و بازدان و ھەموو جۆرە تاوانبار كوردنى كە لە راستى دوورەو مسۆگەر كوردنى مافى جەماوەر لە ئاگادار بوونى لە دەنگوباسە راستەكان.
- 12- داكۆكى كوردن لە ئازادى و رۇژنامە گەريە تى و مافەكانى رۇژنامە نووسان و مسۆگەر كوردنى بازنەى پيويست بۇيان لە دۆى ھەموو جۆرە تاوانىك كە بەرامبەريان دەكرىت لە ئەنجامى رادەربىر و بۇچوونەكانيان و مسۆگەر كوردنى مافى بەرگرى كوردن لە خۇيان و دابىن كوردنى ژيانيان.
- 13- رزگار كوردنى رۇژنامە لەو ترسەى كە سەبارەت بەو فشارانە رووبەرووى دەبى سنوور بۇ سەربەستى دادەنئى وەك باج دانان و بى بەشى كوردنى لە ئىعلانات و سانسۆر لەسەر دانانى بە ھەردوو جۆرەكانىھەو پيش بلاو كوردنەو دى بلاو كوردنەو.
- 15- كاركردن بۇ دامەز راندنى پەيوەندى ھەرەو دى و براىە تى لەگەل رۇژنامە نووسەكانى عىراق و ولاتانى دۆست و بەشدارى كوردن لە رىكخراوى رۇژنامە نووسانى جىھان و ئەو رىكخراوانەى ئاوكوفن لە ئامانجا.
- 15- كۆشش كوردن بۇ پتەو كوردنى خۇشەويستى ولات و وەفادارى و شەرەفى ھاوولائىيە تى بوئ و بەر بەرەكانى كوردنى بى موبالائى و بەھىز كوردنى بەرەى خەباتى دژ بە ئىمپرياليزم بە ھەردوو شيوە كۆن و تازەكەيەو لە سەر بنچىنەى ھارىكارىھەكى پاك لە نيوان ھىزە نىشتەمان پەرورەو پيشكەوتنخوازەكان كە خىرو پيشكەوتنى كوردستان و مافى نەتەو دى گەلى كورد و ديموكراتى راستە قىنە بۇ گەلى عىراق دابىن بكات.

- 16- كۆشش كىردن بۇ بىنيات نانى خانوو بەرەو مسۆگەر كىردنى زەوى بۇ ئەندامان و بە نىرخىكى ھەرزان بووردىيان لە باجو رسوماتو كرىى راژە تەندروسىتىە كان .
- 17- يارمەتى دانى رۇژنامە نووسە ئازادە چەوساوەكان كە سەبارەت بە خەبات كىردىيان و ھەول دانىيان بۇ ئاسان كىردنى مەسەلەى گوزەران و كۆمەلايەتيان دەچەوسىنەوہ.
- 18- ھاوكارى كىردن لەگەل ھىزە نىشتىمان پەروەرو پىشكەوتىنخوازەكان لە ولاتانى عەرەبى و دونىاو پىشكىرى خەباتى رەوايان دژى ئىمپىريالىزم و زايۇنىزم و كۆنەپەرسىتى بە تايىبەتتىش مافى گەلى عەرەبى فەلەستىن لە گەرانەوہو نووسىنى چارەى خۇيان و پىكھىننى ولاتى سەربەخۇيان.

تكا لە ھەموو رۇژنامە نووسە پىشكەوتىنخوازو نىشتىمانپەروەرەكانى كوردستان دەكەين كە پىشكىرى يەككىتىيە تىكۆشەرەكەيان (ى. ر. ك) بكن بەوہى كە بەرھەمو نووسىنو سەرنجەكانى خۇيانىان بۇ بىئىرن.

سەرنج؛ ئەم بابەتە لە ژمارە 10ى گۇڤارى رۇژنامە نووس بىلابۇتەوہ كە ھەفتەيەكە گۇڤارەى ناوبراو لە كوردستان بىلابۇتەوہ.. نەوزاد